

Uitzonderlijk aanbod :

'Los Niños', twee verschillende publicaties over de Spaanse vluchtelingenkinderen in België, voor slechts € 16

Aanbod geldig van 20 juni tot 4 juli
Portkosten € 3

2e jaargang, nr. 5, mei-juni 2007

Warme nostalgie. Een stoofje van Godin

Fotocollectie Arbeidersfotografen Limburg

Vers verwerkt archief in Amsab-ISG: de studiediensten van de socialistische partij, de Centrale voor Arbeidersopvoeding (CAO), Rein Bellens, 'Het credo van de paria's' van Ernest Bogaert

Ingezonden

MovE pakt uit met nieuwe website

Tentoonstelling 'Los Niños'

Tentoonstelling 'Stekskes uit Gent. De geschiedenis van een Gentse lucifersfabriek'

Warme nostalgie. Een stoofje van Godin

Onlangs kwam Amsab-ISG in het bezit van een antiek gietijzeren houtkacheltje met de inscriptie "Godin-Familistère Bruxelles" (hoogte: 58 cm, diameter: 28 cm). Het werd vermoedelijk geproduceerd in 1920 en heeft wellicht vele jaren gebrand...

Jean-Baptiste André Godin (1817-1888) was een Frans sociaal geïnspireerde industrieel. In 1848 stichtte hij zijn fabriek aan de Oise in het Noord-Franse dorp Guise. Er werden kachels en keukenfornuizen geproduceerd, niet in plaatstaal zoals toen gebruikelijk was, maar in gietijzer. Geïnspireerd door het gedachtegoed van onder meer Charles Fourier geloofde Godin in het samengaan van productieproces, verheffing van de arbeiders, verdeling van rijkdom en gelijkheid tussen mannen en vrouwen.

Elf jaar later startte hij met de bouw van een gesloten woonblok voor zijn arbeiders, de zogenaamde Familistère. Het complex bestond uit drie geschakelde woonblokken van elk vier verdiepingen, rond een centrale en overdekte binnenplaats. Er waren crèches, speeltuinen, scholen, turnlokalen, vergader- en theatterruimten, een badhuis, zwembaden, stallen, een abattoir, een keuken met restaurant en café.

Daarnaast bestond er een coöperatieve winkelvereniging, een ziekenfonds en een pensioenfonds. Rond de Familistère waren parken aangelegd met een muziektent en was er plaats voor moestuinen.

Dit 'sociaal paleis', waarin Godin ook zelf ging wonen, had zeer moderne faciliteiten zoals waterleiding, toiletten en vuilstortkokers op elke verdieping. In totaal werden vijfhonderd appartementen gebouwd die uitsluitend aan de werknemers van de Godin-fabriek verhuurd werden. Jonge koppels kregen onderdak op de bovenverdieping; bejaarden vonden hun intrek op het gelijkvloers. Elk appartement telde twee of drie kamers en bij de toewijzing werd rekening gehouden met de gezinssamenstelling.

De kinderen moesten er verplicht naar school tot hun 14 jaar. Het onderwijs was gemengd en gratis en vrij van de bemoeienis van de kerk. Zuigelingen en peuters werden opgevangen in crèches, "le pouponnat" en "la nourricerie", zodat moeders konden gaan werken of zich bijscholen.

Scholieren hadden in principe twee maanden zomervakantie, maar de Godin-kinderen kregen één maand vrij en de andere maand werd besteed aan het instuderen van een theaterstuk. Het zwembad lag aan de oevers van de Oise en het water werd verwarmd door de energie van de hogergelegen fabriek. De bodem van het zwembad kon men lager of hoger instellen, wanneer er bv. zwemles werd gegeven aan kinderen.

"De buanderie", het washuis, werd op dezelfde manier verwarmd. Godin verbood om hygiënische redenen dat men binnenshuis de was deed of ze aan de lijn te drogen hing. Toen Godin vreesde dat hij wegens zijn socialistische, republikeinse en antiklerikale overtuiging in de gevangenis zou belanden, bouwde hij uit voorzorg in 1887 een tweede fabriek in Brussel. Aan het kanaal van Willebroek in Laken, grenzend aan de koninklijke tuinen, staat nog steeds

een (tweede) Familistère met 72 gezinswoningen, waar vandaag kantoren in ondergebracht zijn. Voor België is dit een uniek voorbeeld van gemeenschappelijke huisvesting, gerealiseerd door een werkgever die begaan was met het lot van zijn arbeiders. De fabriek sloot haar deuren in 1961, tien jaar later verlieten de laatste bewoners de Familistère. In 1988 werd het gebouw een beschermd monument.

Sinds de teloorgang van de staalindustrie in Noord-Frankrijk was de Familistère van Guise een onbewoond gebouwencomplex, verlaten en verwaarloosd. Maar sinds 1991 staat de Familistère op de lijst van het wereldpatrimonium van de UNESCO. Op 48 km van de Frans-Belgische grens kan je deze utopie vandaag nog steeds bezoeken.

Bronnen: internetberichten (www.dekunsten.net, www.digischool.nl, www.kachelsuitfrankrijk.nl, nl.wikipedia.org, www.brusselsnieuws.be, www.familistère.com, 30-5-2007)

Brigitte De Mulder

[< terug naar inhoud](#)

Fotocollectie Arbeidersfotografen Limburg

Het betreft een reeks foto's die door Herre Sneyers aan Amsab-ISG in depot werden gegeven. Deze groep fotografen, met hun links politiek engagement, heeft gedurende de jaren 80 allerlei acties, bezettingen, betogingen... in beeld gebracht. Er zijn de grote thema's, zoals de mijnstakingen en de vredesbetogingen, maar ook de kleinere, lokale acties en activiteiten. Zij geven ons een schets van de grote actiebereidheid en solidariteit in Limburg. Het Anti-Fascistisch Front en de Vlaamse Militanten Orde (VMO), de fascisten tijdens de IJzerbedevaart, antiracistische acties, de migranten, onderwijs en huisvesting, stakingen, antimilitarisme en vredesbeweging, armoede en werkloosheid... dit zijn maar enkele thema's die in beeld werden gebracht. Een mooie verrijking van onze collectie. Het fotoarchief omvat 3 dozen.

Rita Calcoen

Uit de collectie Arbeidersfotografen, Limburg

[< terug naar inhoud](#)

Vers verwerkt archief in Amsab-ISG

Het archief van de studiediensten van de socialistische partij

In 1946 werd het Emile Vandervelde Instituut (EVI) opgericht als het studiecentrum van de socialistische beweging, maar het instituut zou vooral ten dienste staan van de partij en haar mandatarissen. Financieel ging het het EVI niet altijd voor de wind en dit bepaalde in grote mate zijn slagkracht: op sommige momenten waren er maar enkele personeelsleden, in tijden van hoogconjunctuur meer dan honderd. In de laatste jaren van de unitaire Belgische Socialistische Partij (BSP) was in de studiedienst een splitsingsproces begonnen dat in 1979 zou leiden tot de oprichting van het Studie- en Documentatiecentrum Emile Vandervelde (SEVI) en de Franstalige tegenhanger CEDIEV.

Het SEVI ondersteunde de partij administratief, maar vooral in de jaren 80 en 90 produceerde het een indrukwekkende hoeveelheid studies, nota's en andere beleidsvoorbereidende stukken over nagenoeg elk thema uit de politieke, sociaaleconomische en juridische actualiteit. Het archief van (S)EVI kwam in verschillende fases over naar Amsab-ISG. Het omvat de periode 1946-1999 en telt 2619 beschrijvingen in 361 dozen en is consulteerbaar mits toestemming van de dienstdoende archivaris. Piet Creve, Jan De Smedt en Martijn Vandenbroucke maakten de stortingslijst.

Het archief van de Centrale voor Arbeidersopvoeding (CAO)

De CAO werd opgericht in 1911 met een dubbel doel: kennisverspreiding en kadervorming. In de loop van de volgende decennia ontstonden specifieke initiatieven die deze doelen moesten helpen realiseren: het Centraal Bureau voor Bibliotheken, de Arbeidershogeschool en zelfs een reisbureau. Na WO II gaf de CAO de impuls tot een nieuwe structuur die alle vormingsinitiatieven binnen de socialistische familie zou coördineren: de Centrale der Socialistische Cultuurwerken. Deze hield op te bestaan in juli 1968.

Het archief beslaat de periode 1936-1969 en telt 128 nummers in 9 archiefdozen. Het is consulteerbaar mits toestemming van de dienstdoende archivaris. Martijn Vandenbroucke

maakte de stortingslijst.

Het archief van Rein Bellens

Betoging tegen de abortusprocessen, jaren 80

De abortuskwestie domineerde decennialang de ethische agenda in België. Maar naast de hevige discussies kwamen ook allerlei initiatieven tot stand, zoals in 1980 het Gentse Kollektief Antikonceptie waarvan Rein Bellens een van de stichters was. De organisatie kreeg al snel last met het gerecht. In 1990 kreeg abortus een legaal karakter, maar op de voorziene financiering van de abortuscentra was het nog twaalf jaar wachten.

Het archief omvat de periode 1978-2005 en telt 38 beschrijvingen in 21 dozen. Het is consulteerbaar mits toestemming van de dienstdoende archivaris. Rik De Coninck maakte de stortingslijst.

'Het credo van de paria's' van Ernest Bogaert

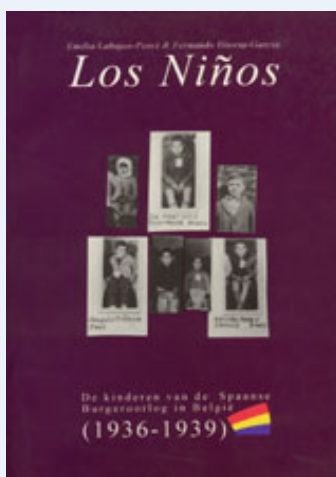
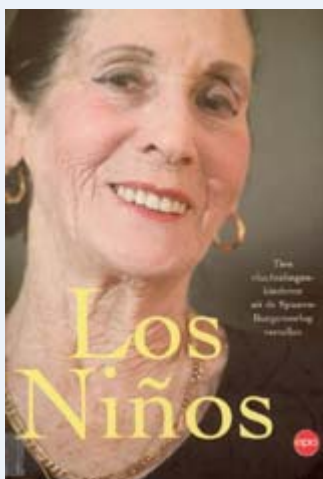
Ernest Bogaert was een Gentse brievenbesteller die aanvankelijk militeerde in de jonge communistische partij. In 1935 schreef hij onder de schuilnaam Renest Bergota de sleutelroman 'Het credo van de paria's' over een groep radicale socialistische militanten in Gent die rond 1912 in conflict kwamen met de socialistische partijleiding, tijdens de oorlog de Vredesgroep oprichtten en daarna deels kozen voor de communistische partij.

Het archief beslaat uitsluitend uit het typoscript van de roman.

Piet Creve

[< terug naar inhoud](#)

'Los Niños', twee verschillende publicaties over de Spaanse vluchtelingenkinderen in België, voor slechts € 16

PUBLICATIE LOS NIÑOS

"Ik kende die madam niet die me na de burgeroorlog vanuit Spanje was komen opzoeken. Ze was mijn moeder. Ik wilde naar mijn mama, zoals ik mijn pleegmoeder altijd ben blijven noemen." Dat zegt Carlos Pascual Madorran. Hij was vier jaar toen hij naar België kwam, hij is hier blijven wonen. Hij is een van de vijfduizend Spaanse kinderen die in België terechtkwamen. Het ging om kleuters en lagerschoolkinderen. Ze woonden bij pleeggezinnen in Gent, Mechelen, Brussel en Luik. Hoe is het hen later vergaan? Welke impact had de burgeroorlog? En hoe denken hun kinderen over de ervaringen van hun ouders? Elf oorlogskinderen, 'niños de la guerra', vertellen.

Interviews: Stefaan Anrys, Karin Eeckhout, Hilde Pauwels, André Rubbens, Karel Van Keymeulen en Jan Verstraete

Historische duiding: Frank Caestecker en Sarah Eloy

Beeld: Lieven Van Assche

Coördinatie: Hilde Pauwels

Bij aankoop van het boek 'Los Niños' krijgt u het oudere boek met dezelfde titel (AMSAB, 1994) er gratis bij en dit aan de prijs van € 16 (excl. portkosten: € 3)

Bestellen:

[T] 09 224 00 79

[F] 09 233 67 11

[E] orders@amsab.be

Betaling na ontvangst factuur

Prijzen exclusief portkosten: € 3

[< terug naar inhoud](#)

Ingezonden

MovE pakt uit met nieuwe website

Sinds 21 mei zit de website van MovE (Museum Oost-Vlaanderen in Evolutie) in een nieuw kleedje. De collecties van de ongeveer 40 aangesloten musea vormen de basis van de site. Via een eenvoudige zoekbox kan er tegelijkertijd gezocht worden in meer dan 40.000 objecten, waarvan een aanzienlijk deel uit de Amsab-collectie komt.

Dankzij de samenwerking met cultuurnet biedt de site bovendien een overzicht van wat er zoal in de Oost-Vlaamse cultuurwereld te beleven valt.

Kim Robensyn

Snuisteren kan via www.museuminzicht.be

[< terug naar inhoud](#)

Tentoonstelling 'Los Niños'

Tijdens de Spaanse burgeroorlog zwermden tienduizenden Spaanse kinderen uit over Europa, op de vlucht voor het oorlogsgeweld. Circa 5000 van hen kwamen terecht in Belgische families en opvangtehuizen. Gent ving meer dan 200, voornamelijk Baskische kinderen op.

Een productie van Linx+ BewogenFotografen en de Federatie van Socialistische Mutualiteiten van Brabant.

Een Gents initiatief en samenwerking van Linx+ Scheldeland, VIVA/SVV, Anjer Producties, vzw Trefpunt en Amsab-ISG.

Met foto's, voorwerpen, getuigenissen en tekst willen we u onderdompelen in de gebeurtenissen van Spanje en evacuatie van de Spaanse kinderen. In België zijn ongeveer 2500 kinderen opgevangen door de BWP (Belgische Werkliedenpartij) en nog 2200 door de

katholieken en andere organisaties. Ook Gent speelde een belangrijke rol in de opvang en hier geven we extra aandacht aan in het beeldmateriaal.

Wanneer: van 7 juli t/m 23 juli 2007, elke dag van 14u tot 20u

Waar: 'Ons Huis' - Fernandezzaal, Vrijdagmarkt 9 - Gent

[Meer info op hun website...](#)

Tentoonstelling 'Stekskes uit Gent. De geschiedenis van een Gentse lucifersfabriek'

In Gent, een stad waar de textielnijverheid lange tijd het ritme van werk en leven bepaalde, wordt wel eens vergeten dat ook de lucifersindustrie een belangrijke rol speelde. De Gentse fabriek Caussemille et Roche, nabij de Grote Lys en de Brugsepoort, was een van de grote onder de lucifersfabrieken. Met Stekskes uit Gent wil het MIAT de boeiende geschiedenis van de lucifers, of 'stekskes', in de kijker zetten.

Toen Frankrijk in 1872 een staatsmonopolie uitriep op het produceren van lucifers, zocht de Franse groep Caussemille Jeune & Cie et Roche & Cie een geschikte plaats in het buitenland. Naast drie Italiaanse fabrieken, wilde de lucifersproducent ook een uitvalsbasis om Noord-Europa te bedienen. Zijn oog viel op Gent. Deze katoenstad was met haar interessante ligging en vlotte verbinding met de Antwerpse haven erg aantrekkelijk. De katoenspinnerij Rosseel/Delise in de Werkhuisstraat trok de aandacht. Caussemille Jeune & Cie et Roche & Cie had immers een techniek ontwikkeld om een lucifersstokje te maken van ineengevlochten katoendraden, die daarna in een bad met was verstijfd werden.

Op 25 augustus 1875 startte de lucifersproductie in deze fabriek. Er was ook een grote lithodrukkerij, waar miljoenen lucifersdoosjes werden bedrukt. In de tentoonstelling komt deze collectie uitgebreid aan bod. Van elk type doosje bestonden verschillende variaties en reeksen die iedereen wilde verzamelen. De opdrukken gingen van humor, romantiek en mooie dames tot geschiedkundige en culturele plaatjes. Reeksen van operadiva's en historische gebouwen vulden het gamma aan, van zodra fotografische beelden opkwamen.

De opening van de fabriek zorgde ook voor nieuw leven in de Belgische lucifersnijverheid. Tijdens WO I werd de productie in de Gentse fabriek bijna volledig stopgezet. In 1919 kocht een Zweedse groep Caussemille et Roche op en liet de fabriek, na de nodige herstellingen, opnieuw draaien. De fabriek bleef in werking tot 1935.

Het MIAT toont een selectie van bijzondere lucifersdoosjes en lithografieën. Er zijn ook heel wat plattengronden en illustraties te zien, die het leven in de Gentse fabriek opnieuw oproepen. Een unieke reeks foto's toont stap voor stap hoe waslucifers toen gemaakt werden. Het was het dagelijkse labeur van honderden vrouwen. Deze lucifers werden tot in Australië en Zuid-Amerika geëxporteerd.

Praktisch

Wanneer: 15/06/07 tot 16/09/07

Waar: MIAT, Minnemeers 9, 9000 Gent

Toegang: € 2,50 of € 1,20 (reductie) Gentenaars en -12 jaar gratis

[T] 09 269 42 20
[E] publiekswerking.miat@gent.be
[W] www.miat.gent.be

[< terug naar inhoud](#)

Voor meer info kan je altijd terecht op onze website
<http://www.amsab.be>

Vorige nieuwsbrieven:

[2e jaargang, nr.4, april 2007](#)

[2e jaargang, nr.3, maart 2007](#)

[2e jaargang, nr.2, februari 2007](#)

[2e jaargang, nr.1, januari 2007](#)

[1e jaargang, nr. 6, december 2006](#)

[1e jaargang, nr. 5, november 2006](#)

[1e jaargang, nr. 4, september 2006](#)

[1e jaargang, nr. 3, april 2006](#)

[1e jaargang, nr. 2, maart 2006](#)

[1e jaargang, nr. 1, februari 2006](#)

De Amsab-nieuwsbrief is een realisatie van Paule Verbruggen (algemene coördinatie), Sonny Plasschaert (IT-distributie) en Mario Van Driessche (webdesign)

Deze e-mail wordt automatisch verstuurd, gelieve deze niet te beantwoorden; u kan ons echter wel contacteren via nieuwsbrief@amsab.be

Een e-mailadres wordt automatisch verwijderd uit de mailinglist door een (leeg) bericht te sturen naar lijst-unsubscribe@amsab.be

[copyright en disclaimer](#) amsab 17-11-2006
[home](#) > 2jaagnr5